

Ik denk, dus ik ben online

Helpen de nieuwe emoticons van Facebook jongeren hun gevoelens beter te uiten?

- ▶ Facebook wil allereerst een positief platform aanreiken
- ▶ Kwetsbare jongeren ondergaan als eersten negatieve gevolgen
- ▶ Jong en oud moeten samen zoeken naar bewuste omgang met sociale media

Roel STEYAERT

Begin februari 2016, spannen de dagen voor menig Facebook-vriend. Beschikten de gebruikers van het populaire sociale medium tot dan toe enkel over een vind-ik-leuk-knop om hun waardering voor een bericht uit te drukken, dan kregen ze er nu een reeks bij van vijf emoticons, symbolen die emoties uitdrukken.

De lancering kreeg wereldwijd veel mediabelangstelling. „We kunnen nu online onze emoties op een genuanceerde manier kwijt”, klonk het. Voortaan zijn dingen niet enkel gewoon leuk, maar ook grappig of verdrietig. Je kan zelfs je verbazing en boosheid kwijt. Zeker bij de ‘facebookende’ jeugd hing de opluchting in de lucht. Of niet?

Met zowat 1,59 miljard gebruikers is Facebook in de online wereld allermint een kleine jongen. Negentig procent van de Vlaamse jeugd heeft een account. De tijd die jongeren doorbrengen op sociale media is ontzettend toegenomen, niet in het minst omdat tachtig procent van hen een smartphone gebruikt.

Leerkrachten zullen beamen dat leerlingen vaak sneller de

nieuwe Facebookpost van een vriend oppikken dan het onderwerp van de les. Een digitale identiteit is mobiel en alom aanwezig. Dat biedt kansen, maar er zitten zeker ook addertjes onder het gras.

Eline Frison, sociologe aan de KU Leuven, maakte haar doctoraatsstudie over de impact van Facebook op jongeren. Ze volgde de evolutie van het Facebookgebruik de jongste jaren van nabij. „Facebook wil steeds weer vernieuwen”, zegt ze. „De lancering van de emoticons is daar een duidelijk voorbeeld van. Facebook wil ook allereerst een positief platform aanreiken. Een vind-ik-niet-leuk-knop kwam er dus gelukkig niet.”

Dat sociale media het rechtstreekse sociaal contact onder jongeren doen afnemen, blijkt overigens niet te kloppen. „Onderzoek wijst erop dat online gesprekken via Facebook bovenop de persoonlijke uitwisselingen kwamen”, zegt Frison. „Als Facebook correct wordt gebruikt, kan

„Wie in het echte leven veel vrienden heeft, zal er online ook veel hebben”

het jongeren bovendien wel degelijk helpen om zich goed en gesteund te voelen. Het is zinvol dat de nieuwe emoticons wat meer nuance mogelijk maken.”

Toch hebben de sociale media ook hun gebreken. Zo komt online pesten vaak voor. De gevaren van sociale media reiken echter verder en zijn niet altijd even zichtbaar. Zo kunnen ze behoorlijk wat mentale schade aanrichten, allereerst bij onze jeugd. „Facebook als een passief medi-

um gebruiken, is bijvoorbeeld niet goed voor je mentale welbevinden”, legt Eline Frison uit „Jongeren die dat doen, houden alles wat hun leeftijdgenoten doen in de gaten, maar reageren er niet op. Zo kunnen ze wel eens het gevoel krijgen dat ze van alles aan het missen zijn.”

Schrijnend is dat onderzoek uitwijst dat het net de meest kwetsbare jongeren zijn die het vaakst de negatieve gevolgen van sociale media ondervinden. Zo is de kans dat contactpersonen negatief reageren op foto's of berichten groter bij jongeren die sociaal of psychisch kwetsbaar zijn. „Gebruikers gaan zich makkelijker richten op jongeren die toch al kwetsbaar zijn. Wie in het echte leven veel vrienden heeft, zal er online ook veel hebben”, zegt Eline Frison.

De invloed van sociale media op ons gedrag zal nog niet meteen afnemen. Daarom moeten de negatieve effecten ervan zoveel mogelijk worden beperkt. Onlangs zei de Amerikaanse presidentskandidaat Bernie Sanders dat zorg voor de zwaksten een land groot maakt. Dat geldt blijkbaar ook in de virtuele wereld.

De feiten in kaart brengen door degelijke wetenschappelijk onderzoek is een belangrijke eerste stap in dat bewustwordingsproces. Zoeken naar hoe je op een verstandige en ethische manier met sociale media kunt omgaan, is bovendien geen zaak van de jeugd alleen. De jongere en de oudere generaties zullen samen de weg moeten gaan. Met zorg en aandacht voor wie het moeilijk heeft. Kennen we immers niet allemaal zo iemand?

Reageren op dit artikel? Dat kan op lezersbrieven@kerknet.be

STANDPUNT

Marjolein VANMAERCKE

Sociaal?

Deze week heeft u een bijzonder nummer van *KERK & leven* in uw handen. Dit exemplaar werd (bijna) integraal gemaakt door jongeren. Waarom? Omdat de Wereldjongerendagen eraan komen. Van 26 tot 31 juli verzamelen honderdduizend jongeren uit de hele wereld in de Poolse stad Krakau. Dat is wel een speciale editie waard. In het *Dossier* leest u alles over deze Wereldjongerendagen.

Dat is echter niet de enige reden waarom we deze *Jongerenspecial* maken. We willen ook graag onze stem laten horen. Al te snel wordt gedacht dat de Kerk een zaak is van oudere mensen, maar ook jongeren laten zich graag horen. Elk artikel is geschreven vanuit het blikveld van jonge mensen. Ook dit *Standpunt*, dat ik deze week van mijn vader overneem. Mag ik u even meenemen naar onze leefwereld?

Wij maken deel uit van een generatie met ongekende mogelijkheden op technologisch gebied. Wat is het allemaal toch makkelijk de dag van vandaag. Je plaatst één klein berichtje op de sociale media en de hele wereld weet wat je doet of hoe het met je gaat. Makkelijk is echter niet altijd de beste oplossing. Want net door die sociale media staan jonge mensen soms onder druk. Dat ene kleine berichtje moeten we allemaal gezien hebben. Elke boodschap die we verspreiden, moet geliked en gedeeld worden, anders voelen we ons niet geliefd. Zitten we een uurtje zonder internet, dan voelen we de stress al opkomen. Zijn die nieuwe technologieën dan wel echt een aanwinst voor ons?

We nemen de proef op de som. Twee weken lang zaten mijn moeder en broer in Australië. Uiteraard wilde ik weten wat ze daar zagen of deden, wie ze ontmoetten. Dan zijn de sociale media het ideale kanaal om alles op de voet te volgen. Een foto op Facebook, een berichtje op WhatsApp... Allemaal gratis en voor niets. Met een vingervinger communiceren met de andere kant van de wereld, geweldig toch?

Er is ook een keerzijde. In diezelfde periode ging ik op kamp, om er een opleiding tot monitor te volgen. Dat was leuk en leerrijk, en ik heb er alweer heel wat nieuwe vrienden bij. Echter, van zodra er een vrij moment was, greep iedereen naar zijn gsm. Want we moesten natuurlijk meteen op de hoogte zijn van alle berichten en foto's die op de sociale media circuleerden. Daar zat ik dan, in een kamer vol 'sociale' tieners. Zelf heb ik geen Facebook of Instagram, een bewuste keuze. Voor de meeste kampleden was dat amper te begrijpen.

Twee anekdotes dus, met een verschillende conclusie. Wat was ik blij dat ik de reis van mijn moeder en broer in Australië zo goed kon volgen, maar wat stoorde ik me aan de Facebookverslaving van mijn kampgenoten. Dat leidt ons tot de vraag: zijn die sociale media nu een zegen of een vloek?

Het antwoord is genuanceerd. Ik denk dat het een geweldige uitvinding is, zolang je maar weet hoe ermee om te gaan. De deelnemers aan de Wereldjongerendagen kunnen het goede voorbeeld geven. Het wordt voor hen beslist leuk om alles wat ze daar doen te delen met het thuisfront. Tegelijk nodig ik hen echter graag uit om de andere jongeren die daar aanwezig zijn stevast op de eerste plaats te zetten. Hun berichten op de sociale media mogen hen niet afleiden van het gebeuren en van hun contacten met de andere deelnemers.

Wat is nu de finale conclusie? Wees sociaal, met of zonder Facebook, maar leg jezelf grenzen op en denk zorgvuldig na waaraan je op welk moment voorrang geeft. Dan klopt het adjectief 'sociaal' helemaal in de benaming 'sociale media'.

Hoe dan ook wens ik u allen een fijne lectuur van dit bijzondere nummer. Geniet van onze *Jongerenspecial* en deel dit exemplaar gerust met uw kinderen of kleinkinderen. Wedden dat de verschillen tussen jong en oud niet zo groot blijken te zijn? ”

Reageren op dit artikel? Dat kan op lezersbrieven@kerknet.be

Je kan nu op Facebook je boosheid, verdriet, verbazing en vreugde uiten. © Koen Van den Bossche